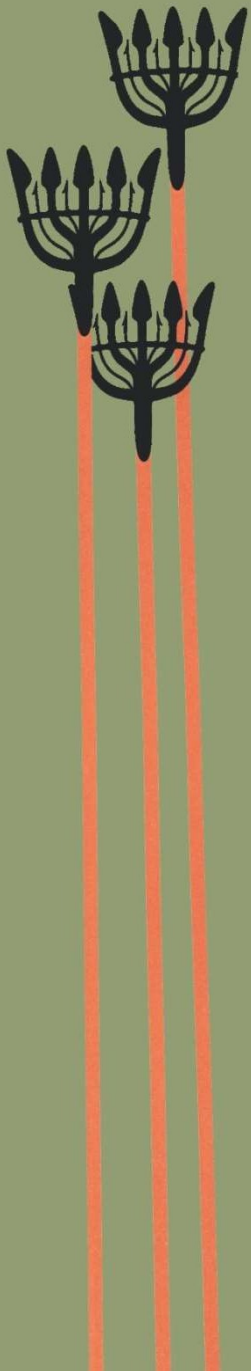

BLEKINGE MUSEUM

Rapport 2022:35

Jannebergs gård - renovering av stallets entré

Antikvarisk medverkan, 2022

Cissela Olsson

Rapport 2022:35

Jannebergs gård

- renovering av stallets entré

Antikvarisk medverkan, 2022

Asarum socken

Karlshamn kommun

Blekinge län

Cissela Olsson

Blekinge museum

Borgmästaregatan 21
371 35 Karlskrona

Växel: 0455-30 49 60 vardagar 8-16
Reception: 0455-30 49 85

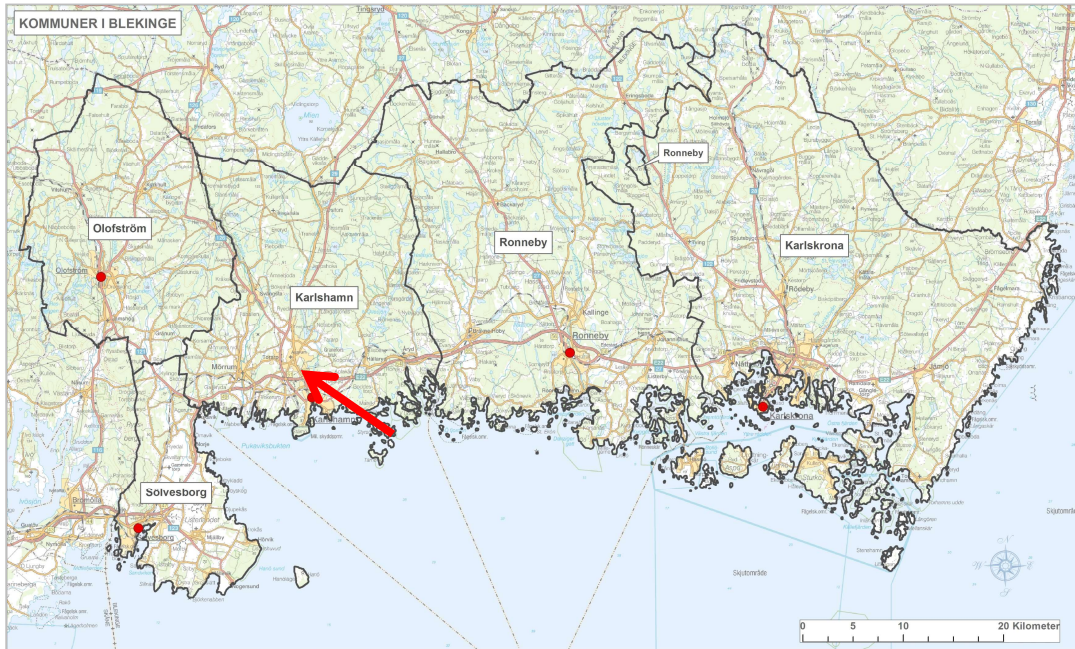
www.blekingemuseum.se

© 2022 Blekinge museum

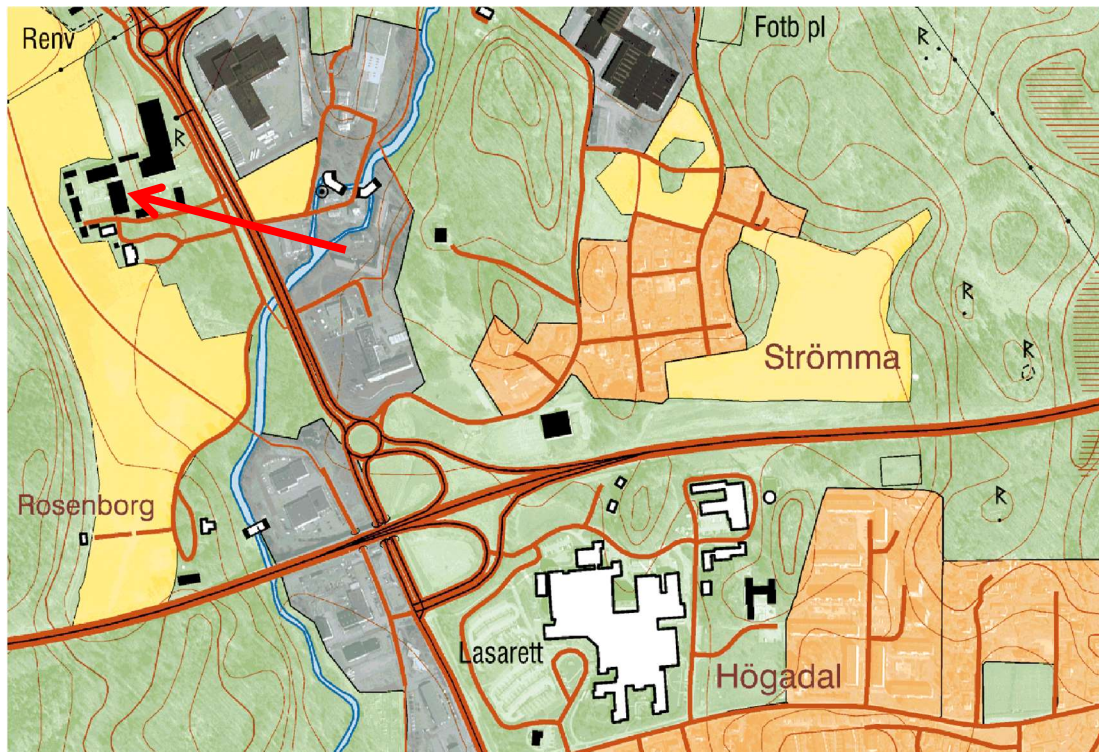
Omslagsfoto: Stallbyggnadens södra gavel.
Foto: Fig. 9–11 Allt i murning, övriga Cissela Olsson.
Kartor ur allmänt kartmaterial, Lantmäteriet

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	7
Utförda åtgärder	9
Iakttagelser under restaureringen	11
Avvikelser från arbetshandlingarna	11
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	11
Övriga handlingar med relevans för ärendet	12

Blekinge län, Jannebergs gård är ungefärligt markerad.

Norra delen av Karlshamn. Stallet vid Jannebergs gård markerat.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Den sydöstra entrén på Jannebergs stallbyggnad har efter demontering av tegelväggar och rötskadad takkonstruktion murats upp med nytt rött tegel samt försetts med ett nytt svart falsat plåttak likt tidigare utförande.

Administrativa uppgifter

Objekt	Jannebergs gård, stallet
Fastighet	Asarum 48:2
Socken	Asarum
Kommun	Karlshamn
Länsstyrelsens diarienummer	434-3947-2021
Blekinge museums diarienummer	BM2021-365
Byggherre/beställare	Karlshamns ridklubb
Entreprenör	Allt i murning Karlshamn AB JSB Construction AB Ågatans plåtslageri AB
Antikvarisk medverkan	Blekinge museum genom Cissela Olsson
Byggnadstid	Augusti–oktober 2022
Slutbesiktning	2022-10-14
Rapport granskad av	Jimmy Juhlin Alftberg

Fig.1. Stallet vid Janneberg. Den sydöstra entrén före arbetet, jfr fig. 14.

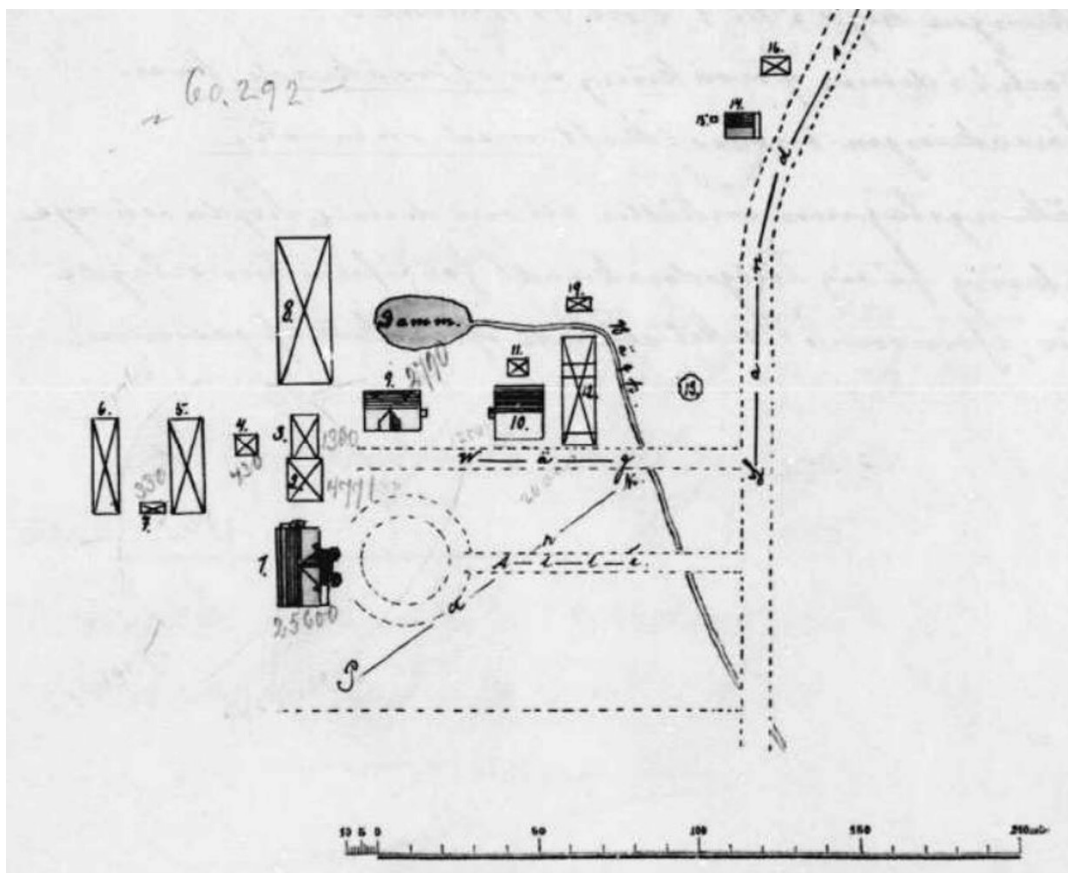

Fig. 2. Plan över Jannebergs gård med corps de logi och ekonomibyggnader år 1912. Den nu aktuella stallbyggnaden betecknas med nummer 8 och hade då funktion som ladugård. (Jannebergs gård, Brandförsäkringsverkets arkiv).

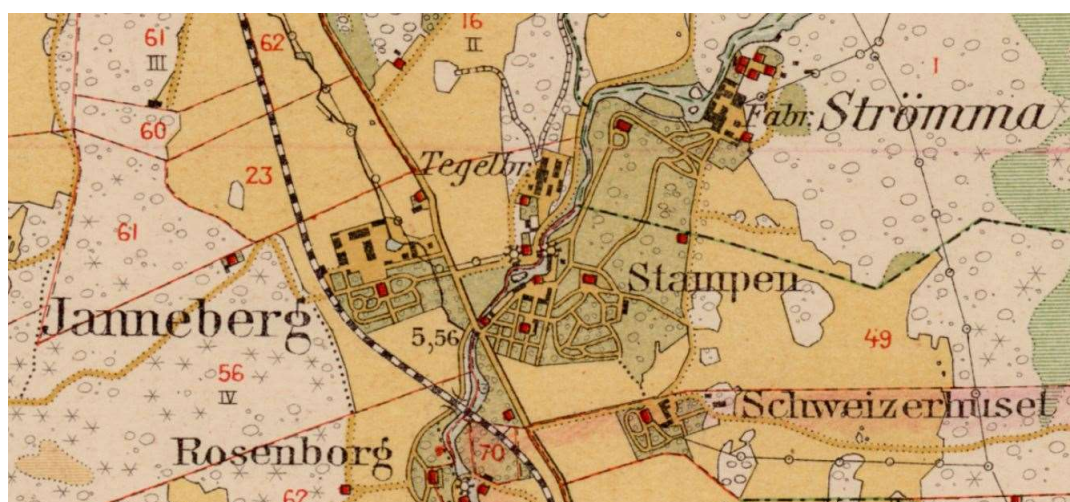

Fig. 3. Häradskartan, 1910-talet. Området kring Mieån karakteriserades av skiftande industriverksamheter och framträdande gårdsmiljöer.

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Mieåns vattenkraft har under århundraden haft stor betydelse för framväxten av skiftande industriella verksamheter i området. Vid Jannebergs gård som uppfördes i början av 1800-talet har det bland annat funnits kvarn, bränneri och tegelbruk. Vid tegelbruket som anlades år 1872 tillverkades mur- och taktegel samt dräneringsrör av lera från en täkt strax norr om bruket. På 1870-talet drogs den smalspåriga järnvägen mellan Karlshamn och Vislanda direkt väster om gården, vilket förmodligen bidrog till fortsatt etablering och utveckling av områdets industrier.

Den nu aktuella stallbyggnaden uppfördes år 1908 av tegel från det egna bruket. Enligt brandförsäkringshandlingar år 1912 var byggnaden ursprungligen uppförd som ladugård: *”Ladugårdsbyggnad af tegel under tak af rörvass med undertak af tegelvalv mellan räils”* (nummer 8, fig. 2). Innertaket med tegelvalv mellan järnbalkar är ännu bevarat, men det är okänt när stråttaket byttes mot annan taktäckning. Gårdsmiljön expanderade framför allt västerut under de kommande åren. Enligt 1917 års brandförsäkringsplan tillkom t ex loge, svinhus och magasin vilka gav upphov till den inramande gårdsbildning som än idag finns direkt väster om stallbyggnaden.

Stallbyggnaden är orienterad i nordsydlig riktning och har en helt symmetrisk och liksidig uppbyggnad med centralt placerade portar på vardera långsidan med två flankerande sidoentréer vid hörnen. Ytterväggarna är murade av rött tegel, i kryssförband, försedda med pärlfog. De spröjsade och svartmålade gjutjärnsfönstren är regelbundet placerade. Sadeltaket är täckt med korrugerad plåt.

Fig. 4. Stallens västra fasad är nästintill identisk med den östra.

Fig. 5. Den sydöstra entrén, vy mot norr, före arbetet. Fig. 6. Den sydöstra entrén, vy mot söder, före arbetet. Tegelväggen närmast i bild är inte original utan uppbyggd i samband med renovering, troligtvis i senare tid. I bakgrunden skimtar Jannebergs mangårdsbyggnad.

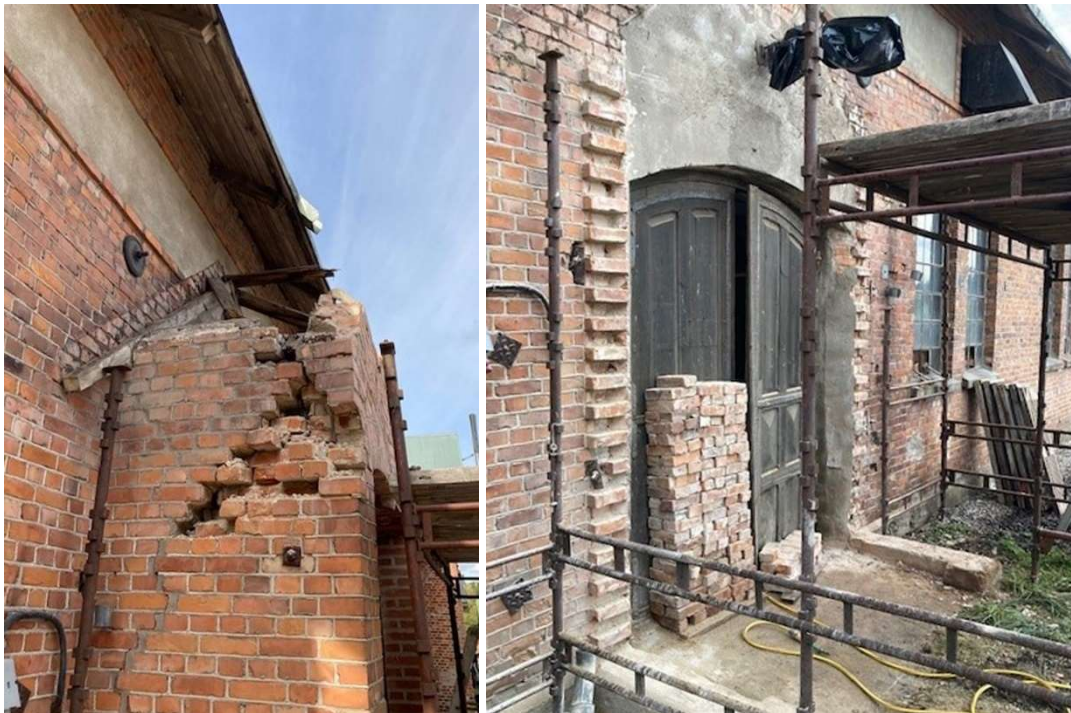

Fig. 7. Takkonstruktionen är demonterad och väggarna håller på att plockas ner. Fig. 8. Hela entrén är demonterad.

Utförda åtgärder

Kraftig sprickbildning fanns i den sydöstra entrébyggnadens södra vägg samt i valvet ovanför ingången, där det även fanns en löst hängande tegelsten (fig. 5 och 6). Den norra väggen var sedan tidigare ommurad med nytt tegel (fig. 6). Det är okänt när detta gjordes, men troligtvis i relativt sen tid.

Inledningsvis togs entréns yttre trägrind bort och ställdes undan, liksom de båda stuprören. Demontering av de murade väggarna påbörjades men när det skivplåt-täckta entrétaket skulle stämpas upp upptäcktes kraftiga rötskador i den underliggande träkonstruktionen. Skadorna var omfattande och beslut togs att befintligt tak skulle rivas i sin helhet och ersättas av ett nytt, uppfört likt ursprungligt.

Entrén i sin helhet, både takkonstruktion och väggar demonterades ner till den gjutna betongsoken (fig. 8). Väggarna återuppbyggdes med nytt rött tegel (Helligsö Röd slagen SNF) som murades med kalkbruk (St Astier NHL 5, 0–4 mm) likt tidigare utförande i kryssförband (fig. 9). Inför valvslagningen tillverkades en valvstomme av regelvirke och plywood (fig. 10) varpå valvet kunde muras.

Ett nytt sadeltak konstruerades av regelvirke som täcktes med råspont och underlagspapp varpå fabrikslackerad svart plåt lades med dubbelfalsad skivtäckning likt tidigare utförande. På båda takfallen konstruerades fotrännor för att leda regnvatten till de båda stuprören invid fasaden. Se vidare under Iakttagelser under restaureringen. Det dekorativ utformade takfotsutsprånget återskapades genom att pärlspontpanel fästes i mönster likt tidigare. Nya, svagt avsmalnande taksprängs- och takfotstassar med partiellt avfasade hörn konstruerades av hyvlade bjälkar av furu (jfr fig. 6 och 13, före och efter arbetet).

Fig. 9. Återuppbyggnad av väggarna. Fig. 10. Tegelvalvet är slaget ovanpå stommen.

Fig. 11. Entrén är återuppbyggd. Det nya taket är täckt med råspont och underlagspapp, plättäckning återstår.

Fig. 12 och 13. Den sydöstra entrén efter arbetet.

Fig. 14. Stallens sydöstra entré efter arbetet, jfr fig. 1.

Insidan av entrén slätputsades med hydrauliskt kalkbruk. På utsidan drogs pärlfog med kalkbruk (St Astier NHL 3,5, 0–1 mm) i samtliga fogar. Den yttre träporten återmonterades med ursprungliga gångjärn.

laktagelser under restaureringen

Det noterades att relativt stora mängder regnvatten leds via stallbyggnadens fotrännor vidare till entrébyggnadens tak, vilket möjligen kan ha bidragit till skadebilden. Motsvarande lösning finns även på den motsatta entrén mot väster. Tegelväggarna är känsliga för frostsprängning som bland annat kan orsakas av brister i avvattningen. Genom att kontinuerligt se över att avvattningen fungerar, och vid behov vidta åtgärder, kan risken för framtida skador minska avsevärt.

Interiört finns byggnadens ursprungliga konstruktion bevarad i form av tegelvalv mellan järnbalkar vilka vilar på gjutjärnsstolpar (fig. 16).

Avvikelser från arbetshandlingarna

Inga avvikelser har noterats.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Arbetet är mycket väl utfört och uppfyller villkoren i länsstyrelsens bidragsbeslut.

Fig. 15. Insidan av entréns välbevarade trädörr. Fig. 16. Stallens interiör med tegevalv och järnbalkar som vilar på stolpar av gjutjärn.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

2021-08-12	Fastighetsägarens ansökan om bidrag
2022-02-07	Fastighetsägarens komplettering till ansökan
2022-02-08	Fastighetsägarens komplettering till ansökan
2022-02-14	Fastighetsägarens komplettering till ansökan
2022-03-02	Länsstyrelsens beslut om bidrag
2022-09-15	Länsstyrelsens beslut om tilläggsbidrag

Karlskrona 2022-10-24

Cissela Olsson

Rapportserie 2022

Blekinge museum

- 2022:1 **Residenset i Kristianstad – ombyggnad av innergården.** Kristianstad socken, Kristianstad kommun.
- 2022:2 **Skeppsgossekasernen – färgundersökning, bottenvåningen.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2022:3 **Ebbamåla bruk – invändig renovering av villan.** Kyrkhult socken, Olofström kommun.
- 2022:4 **Skeppsgossekasernen – färgundersökning, Plan 3 (+1 tr).** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2022:5 **Residenset i Kristianstad – färgundersökning, lågdelarna.** Kristianstad socken, Kristianstad kommun.
- 2022:6 **Tving kyrka – renovering av kyrkogårdsmuren.** Tving socken, Karlskrona kommun.
- 2022:7 **Johannishus – ny arkivbyggnad.** Hjortsberga socken, Ronneby kommun.
- 2022:8 **Undersökning av skadeläge på fartygslämning L1978:8207/Elleholm 116. Besiktningssprotokoll.** Elleholm socken, Karlshamn kommun.
- 2022:9 **Hälleviksäng 1:27-29. Arkeologisk undersökning 2020 inför nybyggnation av bostäder.** L1979:3551 och L1979:6004, Kristianopel socken, Karlskrona kommun.
- 2022:10 **Ringamåla kyrka – borttagning av bänkrader.** Ringamåla socken, Karlshamn kommun.
- 2022:11 **Gribshunden RAÄ Ronneby 728. Forskningsundersökning av skeppsvrak vid Stora Ekön.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2022:12 **Arkeologisk förundersökning av kulturlager inom L1979:3772 (Mjällby 69:1).** Mjällby socken, Sölvesborgs kommun.
- 2022:13 **Gribshunden Marinarkeologisk dokumentation av skeppsvrak vid Stora Ekön L1978:2168/RAÄ Ronneby 728.** Ronneby socken, Ronneby kommun
- 2022:14 **Västra Vång 2021. Arkeologisk forskningsgrävning.** Johannishus 1:2, Hjortsberga socken, Ronneby kommun.
- 2022:15 **Västra Vång. Fyndgenomgång osteologiskt material.** Johannishus 1:2, Hjortsberga socken, Ronneby kommun.

- 2022:16 **Tennishallen i Karlshamn – byte av plåttak.** Karlshamn socken, Karlshamn kommun.
- 2022:17 **De blekingska kulthuset. En sammanställning av ”kulthus av stengrundstyp” från Blekinges bronsålder.** Kunskapssammanställning, 2022.
- 2022:18 **Kungshuset i Karlskrona – renovering av trädgårdsmurens insida.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2022:19 **Gummagölsmåla naturreservat. Inventering av kulturlämningar.** Öljuhult socken, Ronneby kommun.
- 2022:20 **Rosenfeldt 11 – fasadrenovering.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2022:21 **Heliga Kors kyrka – utvändig renovering.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2022:22 **Fossil åker, gravar och boplats vid Yxnarum L1979:3473, Yxnarum 7:9 och 21:1. Arkeologisk förundersökning.** Listerby socken, Ronneby kommun.
- 2022:23 **Heliga Kors kyrka – sonderande undersökning.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2022:24 **Padelbanor i Ronneby brunnsparc – ombyggnad av tennisbanor.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2022:25 **Direktörsvillan och Villa Vega – ommålningsarbeten.** Ronneby socken, Ronneby kommun.
- 2022:26 **Marinarkeologisk besiktning och dokumentation av fartyglämningen L1978:7968, belägen i Ryamadsviken, Sturkö.** Sturkö socken, Karlskrona kommun
- 2022:27 **Gamla vattenverket i Froarp - ommålningsarbeten.** Asarum socken, Karlshamn kommun.
- 2022:28 **Västeråkra gård – renovering av murar.** Karlskrona socken, Karlskrona kommun.
- 2022:29 **Lottens stuga – renovering och ommålning.** Sillhövda socken, Karlskrona kommun.
- 2022:30 **Lycke Lasta – renovering av dansbana.** Hällaryd socken, Karlshamn kommun.
- 2022:31 **Listerby kyrka – takrenovering.** Listerby socken, Ronneby kommun.
- 2022:32 **Stora Vörta gård – ombyggnad av vällingklocka.** Nättraby socken, Karlskrona kommun.

2022:33 **Nävräsjö 1:4 – renovering av jordkällare.** Sillhövda socken, Karlskrona kommun.

2022:34 **Forneboda 2022 – taktäckning.** Kyrkhult socken, Olofström kommun.

2022:35 **Jannebergs gård – renovering av stallets entré.** Asarum socken, Karlshamn kommun.

